

SPACERY ŚLADAMI ZNANYCH MIESZKAŃCÓW BIAŁEGOSTOKU

MARIAN ZYNDRAM-KOŚCIAŁKOWSKI
(16.03.1892-12.04.1946)

żołnierz, polityk, premier
wojewoda białostocki w latach 1930-1934

Źródło mapy:
OpenStreetMap.org

1. Pałac Branickich

Pamiętkowe zdjęcie w gabinecie wojewody (Pałac Branickich), 1933 r. - źródło: Muzeum Historyczne

9 lipca 1930 r. Marian Zyndram-Kościałkowski, po ponad ośmiu latach pracy w polskim parlamencie, został mianowany wojewodą białostockim. Do Białegostoku przybył już następnego dnia i zamieszkał w pałacu Branickich, ówczesnej siedzibie Urzędu Wojewódzkiego. Z przyjazdem nowego wojewody wiązano duże nadzieje i - jak się później okazało - słusznie. Kościałkowski w swoich działaniach skupiał się na zagadnieniach gospodarczych oraz walce z bezrobociem. Regularnie odbywał podróże inspekcyjne, wizytując wszystkie podległe mu powiaty.

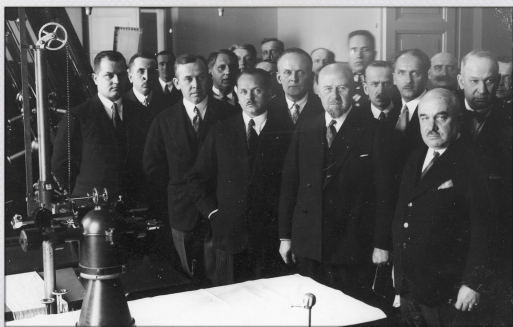
2. Bulwary Kościałkowskiego

Aleja Mariana Zyndrama Kościałkowskiego w Białymstoku, lata 30. - źródło: NAC

Wojewoda przykładał też dużą wagę do kwestii odpowiedniego wyglądu Białegostoku jako wizytówki województwa. W okresie jego rządów rozpoczęto zakrojoną na szeroką skalę reorganizację przestrzeni miejskiej. W okolicach Urzędu Wojewódzkiego miała powstać dzielnica reprezentacyjna z siedzibami większości urzędów. W kwietniu 1933 r. zapadła decyzja o utworzeniu w części historycznego parku Branickich publicznych plant - bulwarów. Ich uroczyste otwarcie odbyło się 4 września 1935 r., a same bulwary miały nosić imię byłego wojewody.

3. Willa prezydenta Nowakowskiego (Akademicka 26)

Uroczystość otwarcia Zakładu Rentgenowskiego przy ulicy Legionowej 12, 1930 r. - źródło: NAC

Kościałkowski znalazł sprzymierzeńca w swoich staraniach o uczynienie z Białegostoku wizytówki regionu w osobie prezydenta Seweryna Nowakowskiego, dzięki czemu miasto zaczęło się dość prężnie rozwijać. Wojewoda szczególny nacisk położył na uporządkowanie miasta, między innymi na rozbudowę kanalizacji, naprawę i regulację ulic. Ponadto usprawnił działanie administracji, współpracował z przedsiębiorcami i wspierał działalność organizacji pożytku publicznego. Dążył także do rozbudowy sieci placówek straży pożarnej czy służby medycznej.

4. Rzeźba Psa Kawelina

Bieg przetajowy o puchar wojewody i "Dziennika Białostockiego", 1933 r. - źródło: NAC

W okresie międzywojennym w Białymstoku odczuwalny był brak towarzystw sportowych zdolnych do organizowania rozgrywek na wysokim poziomie. Kościałkowski, świadom korzystnego wpływu sportu, zorganizował 27 stycznia 1932 r. spotkanie, które doprowadziło do powstania Białostockiego Klubu Sportowego Jagiellonia. Sam wojewoda objął w nim funkcję honorowego prezesa. Swoją pierwszą mecz Jagiellonia rozegrała z lokalnym rywalem - Żydowskim Klubem Sportowym Białystok, wygrywając go 4:2.

5. Pomnik Józefa Piłsudskiego

Piłsudski z córkami w Drusienikach, lata 20.; Kościałkowski stoi po lewej stronie - źródło: NAC

Kościałkowski przez całe swoje dorosłe życie pozostawał w bliskich relacjach z Józefem Piłsudskim. Działalność niepodległościową przyszły wojewoda białostocki rozpoczął jeszcze podczas studiów na Wydziale Rolnym Politechniki w Rydze. Doświadczenie zdobywał w szeregach Związku Walki Czynnej, Polskiej Organizacji Wojskowej oraz Legionów. Walczył w wojnie polsko-bolszewickiej, podczas której odegrał dużą rolę w wyprawie wileńskiej gen. Lucjana Żeligowskiego. Po zakończeniu służby wojskowej w stopniu podpułkownika rezerwy rozpoczął karierę polityczną.

6. Pałac Branickich

Raut z okazji otwarcia plant im. Kościałkowskiego, 1935 r. - źródło: NAC

W 1934 r. Kościałkowski został mianowany na stanowisko komisarzowego prezydenta Warszawy. Opuścił Białystok 28 lutego, żegnany na dworcu przez licznych reprezentantów lokalnej społeczności, która liczyła, że były wojewoda do miasta jeszcze powróci. Tak się jednak nie stało. Kościałkowski jako wojewoda świetnie się sprawdzał i pozostawił po sobie bardzo dobre wrażenie. Nic zatem dziwnego, że niedługo później, bo już 4 września 1935 r. (podczas uroczystości otwarcia plant), otrzymał jako drugi po Józefie Piłsudskim honorowe obywatelstwo miasta.